

The Spinoza Center

מכון ון ליר בירושלים

THE VAN LEER JERUSALEM INSTITUTE

معهد فان لير في القدس

סדרת ההרצאות השביעית מטעם מרכז שפינוזה

גלגולו של פולמוס

שפינוזה בהגות היהודית-גרמנית המודרנית

בעריכתם של ד"ר פיני איפרגן וד"ר דרור ינון

מפני התקפותיו של כהן והציע הערכה פילוסופית משלו להיסטוריה של הליברליזם המודרני. דמותו של כהן והעימות עם משנתו ליוו את כתיבתו של שטראוס עד סוף ימיו ועיצבו במידה רבה את הגותו. ההרצאות בסדרה הנוכחית יעמדו על הזיקה ועל השוני בין הוויכוח על הליברליזם בראשית המאה העשרים ובין הוויכוח על הנאורות בפתחה של המאה התשע-עשרה, ויבחנו את מרכזיותו של שפינוזה בשני הפולמוסים. מה בין משה מנדלסון וחששו משיטתו של שפינוזה ובין מי שהיה ה"מנדלסון" של ראשית המאה העשרים בגרמניה, הרמן כהן? ומה בין מעורר הפולמוס הראשון, פרידריך היינריך יאקובי, שהציב - כנגד מנדלסון והפילוסופיה של הנאורות - את היחסים בין תבונה לדת, ובין הביקורת של שטראוס על היחסים בין תבונה לדת בליברליזם המודרני? בשאלות אלה ואחרות תעסוק סדרת ההרצאות הנוכחית על פולמוס שפינוזה בהגות היהודית-גרמנית המודרנית.

הגותו של ברוך שפינוזה מעולם לא חדלה להסעיר את עולם המחשבה הגרמני ואת עולמם של הפילוסופים היהודים שפעלו בתוכו. בראשית המאה העשרים נשא הרמן כהן שני נאומים על המאמר התיאולוגי-מדיני של שפינוזה, ובהם ביקר בחריפות את דמותו של שפינוזה ואת משנתו. בנאומים אלו הציג כהן את תמונת היהדות של שפינוזה כמעשה רמייה מכוון וביקש לערער על אופי היחסים בין התבונה, המוסר והדת שהניח שפינוזה בבסיס המאמר התיאולוגי-מדיני. בביקורת זו חידש כהן את הפולמוס הפילוסופי הוותיק על שפינוזה, שבו נטלו חלק יאקובי, לסינג ומנדלסון, אך הוסיף לה ממד יהודי אקטואלי: הוא התנגד למגמה של היהדות הליברלית מכאן ושל הציונים הצעירים מכאן, שראו בשפינוזה דמות מופת עבור יהודים מודרניים בראשית המאה העשרים. התקפתו של כהן על שפינוזה עוררה תגובת נגד בקרב חוג תלמידיו, דור מעריציו-מתנגדיו הצעיר. בולטת מכול הייתה תגובתו של ליאו שטראוס, שהגן על שפינוזה

מפגשי הסדרה יתקיימו בימי חמישי, בשעות 18:00-19:30, במכון ון ליר בירושלים

1

יום חמישי, 27 באפריל 2017
ד"ר פיני איפרגן, אוניברסיטת בר-אילן
פולמוס הפנתאיזם והשיר ששימש כרעום להתפוצצות

2

יום חמישי, 11 במאי 2017
מר נתנאל קופפר, האוניברסיטה העברית בירושלים
ריב פילוסופי בין ספסלי בית הכנסת: הרמן כהן,
ליאו שטראוס ושפינוזה

3

יום חמישי, 25 במאי 2017
פרופ' אלחנן יקירה, האוניברסיטה העברית בירושלים
שפינוזה - החידה

4

יום חמישי, 8 ביוני 2017
ד"ר יעקב קולר, אוניברסיטת בר-אילן
משה מנדלסון וסמכות החוק ביהדות:
בין שפינוזה להרמן כהן

5

יום חמישי, 22 ביוני 2017
ד"ר גריט שורש, אוניברסיטת תל אביב
פולמוס כפול: יאקובי ושטראוס נגד מנדלסון

מכון ון ליר בירושלים, רח' ז'בוטינסקי 43, ירושלים
טל' 02-5605222 www.vanleer.org.il

הכניסה חופשית

לא תתאפשר חניה בשטח המכון (חניה מוסדרת ברחובות הסמוכים)
תמונות שיצולמו במהלך האירוע יפורסמו באתר המכון וברשתות החברתיות